

ศึกษารูปแบบของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคล
ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

A Study of the Relationship between Karma and Resolution for Being
Appreciated a Specialist of Civilized Person in Theravada Buddhism

ติณณ์ อินทโสฬส / Tin Indasorosa

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, คณะพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

M.A.student, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonratsima Campus

เสฐียร ทังทองมะดัน / Sathien Thangthongmadan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonratsima Campus

วันที่รับบทความ 21 มกราคม 2564 / แก้ไขบทความ 31 มีนาคม 2564 / ตอบรับบทความ 21 พฤษภาคม 2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษากุศลกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาการได้รับเอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท 3) เพื่อศึกษารูปแบบและหมวดหมู่ของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระพุทธศาสนา คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา งานวิจัย และเอกสารต่างๆ นำมาวิเคราะห์และบรรยายโดยวิธีการพรรณนา แล้วจึงนำไปตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลของการวิจัยพบว่ากรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การกระทำที่ทำด้วยเจตนา อันมีพื้นฐานมาจากกิเลส แสดงออกทางกาย ทางวาจา และทางใจ มีทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว อริยบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวิเศษ ผู้บรรลุธรรมในพระพุทธศาสนาอันประกอบด้วยบุคคล 4 จำพวก คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ เอตทัคคะ หมายถึง ตำแหน่งของผู้ได้รับการยกย่องจากพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า เป็นผู้เลิศในทางด้านใดทางด้านหนึ่งเป็นพิเศษ การตั้งไว้ในเอตทัคคะนี้ ย่อมได้ด้วยเหตุ 4 ประการ คือ 1) ด้วยการเกิดเรื่องขึ้น 2) ด้วยการมา 3) ด้วยเป็นผู้ชำนาญชำนาญ 4) ด้วยเป็นผู้ยิ่งใหญ่ด้วยคุณ โดยรูปแบบและหมวดหมู่ของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น แบ่งเป็นการสร้างกุศลกรรมประเภทต่างๆ อย่างอุกฤษฏ์ โดยมีทานเป็นพื้นฐานของกุศลกรรมทั้งปวง การทำกุศลกรรมนั้นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เมื่อสั่งสมอย่างมากพอในนิสสัยวาสนาแล้ว จิตอันเป็นกุศलय่อมนำไปสู่สุคติทั้งในโลกนี้และโลกหน้าจนถึงบรรลุธรรมวิเศษสูงสุดดำรงอยู่ในฐานะเอตทัคคะผู้เป็นเลิศแห่งบรรพพระพุทธศาสนาได้ในที่สุด กรรมเป็นเจตนาอันจัดเป็นกุศลกรรมที่กระทำแล้วในอดีตกาล ยังผลให้ได้รับการยกย่องในการเป็น “เอตทัคคะ” ของพระอริยบุคคลในทาง

พระพุทธศาสนาที่มีแบบอย่างมาจากเอตทัคคะผู้ได้รับการยกย่องว่า เป็นเลิศในกาลก่อนจากพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ท่านล้วนต่างต้องสร้างกุศลกรรมในด้านต่างๆ อย่างยิ่งยวด จนเข้าสู่การได้รับการรับรองจากพระบรมศาสดา ความสำเร็จสู่การเป็นเอตทัคคะได้นั้นต้องบำเพ็ญความดี แล้วปรารถนาตั้งใจในด้านนั้นอย่างแรงกล้า อันประกอบด้วยกุศลกรรมแล้ว ย่อมยังให้บรรลุถึงความเป็นเอตทัคคะในบรรดาพุทธศาสนาด้วยประการนี้

คำสำคัญ : กุศลกรรม, เอตทัคคะ, อริยบุคคล

Abstract

This thesis is a documentary research. With the objective of 1) to study the merit of karma in Theravada Buddhism; 2) to study the obtaining of attitudes of monks in Theravada Buddhism; 3) to study patterns and the category of charity and attentiveness of the noble people in Theravada Buddhism.

The results of the research were as follows: Buddhist karma refers to actions performed with intent. It is based on passion and expresses the physical, verbal and emotional well and bad karma. Such a noble person is a great person who attains Dharma in Buddhism. It consists of four types of people: Phra Singthat, Sakthakami, Anakami, and Arhat Ettakha, referring to the position of the one who has been regarded by God as an excellence in any particular area Setting in this doctrine It can be due to 4 reasons: 1) with the incident 2) by coming 3) with a skilled person 4) with a great person with you Some of the Thera monks have the position of Ettakka for one reason. Some images can be for 2 reasons, some can be for 3 reasons, some can be for all 4 reasons. The word "pray" in Buddhism Which in Buddhism means determination, unshakable In order to promote the collection of charity, which is the wish of self-esteem to excellence in various aspects of Buddhism. Was regarded by the Lord Buddha as an ethical, which is the ultimate goal that has been determined The deeds of the excellent Phra Ariyachon, who was appointed by the Master Each of you in the past life has accumulated countless. Which has a pattern to create charity in some ways that are different. Forms and categories of charity and attitudes of monks in Theravada Buddhism Divided into the creation of various types of charity, which is absolutely with alms as the basis for all karma That charity must be done continuously. When accumulating enough in the habit of ascension A charitable mind leads to the best in both this world and the next, to the attainment of the highest divine Dharma. When accumulating enough in the habit of ascension A charitable mind leads to the best in both this world and the next, to the attainment of the highest divine Dharma. When

accumulating enough in the habit of ascension A charitable mind leads to the best in both this world and the next, to the attainment of the highest divine Dharma. Forms and categories of charity and attitudes of monks in Theravada Buddhism Divided into the creation of various types of charity, which is absolutely with alms as the basis for all karma That charity must be done continuously.

When accumulating enough in the habit of ascension A charitable mind leads to the best in both this world and the next, to the attainment of the highest divine Dharma. Forms and categories of charity and attitudes of monks in Theravada Buddhism Divided into the creation of various types of charity, which is absolutely with alms as the basis for all karma That charity must be done continuously. When accumulating enough in the habit of ascension A charitable mind leads to the best in both this world and the next, to the attainment of the highest divine Dharma.

Karma is an intentional charity that has been done in the past. As a result, it has been regarded as the "Attitude" of the Holy Man in Buddhism. Which is exemplified by Ettak, who was regarded as the best in the past by all Buddhas. All of you have to create great charity in various fields until you get the approval of the King. To succeed in being able to teach, you must practice good deeds and earnestly desire in that area. With the merit of karma, it would also be able to achieve the attitudes in Buddhism in this way.

Keywords: good action, Specialist, Civilized Person

บทนำ

พระพุทธศาสนาสั่งสอนและให้ความสำคัญตามหลักของการกระทำ หรือ กรรม เป็นหลัก เนื่องด้วยเมื่อบุคคลมีจิตอันเป็นนามธรรมภายในประกอบด้วยเจตนาแล้ว ย่อมส่งผลถึงการกระทำที่แสดงออกอันจำแนกได้เป็น กุศลกรรมและอกุศลกรรม ซึ่งกรรมที่บุคคลเจตนาแล้วนั้นจึงกระทำด้วยกาย วาจา และด้วยใจ สมดังพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เพราะอาศัยเหตุนี้ว่า เรากล่าวว่าเจตนาเป็นตัวกรรม บุคคลคิดแล้วจึงกระทำด้วยกาย วาจา และใจ” (อง.ฉก. 22/63/577) นอกจากนี้พระพุทธศาสนายังเป็นศาสนาที่มีพระพุทธเจ้าเป็นบรมศาสดา มีพระธรรมที่พระบรมศาสดาตรัสรู้โดยชอบด้วยพระองค์เองตรัสสอนไว้เป็นหลักสำคัญ เป็นศาสนาแห่งเหตุผล มีระบบความเชื่อความศรัทธาที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งปัญญา ผู้ที่มีความเชื่อตามคำสอนในพระพุทธศาสนา สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงหมายถึง วิถีแห่งชีวิตอันเป็นระบบแห่งการดำเนินชีวิต (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2533 : 12) วิถีในการดำเนินชีวิตพระพุทธเจ้าได้แสดงทางแห่งการทำความดีความชั่วเอาไว้ เรียกว่า กุศลกรรมบถ และอกุศลกรรมบถ กล่าว

เฉพาะกุศลกรรมบถ จะเห็นได้ว่า กุศลกรรมบถ คือ ทางแห่งการทำความดี มี 10 อย่าง คือ 1) ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ 2) อทินนาทานา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการลักทรัพย์ 3) กาเมสุมิฉจจา จารา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการประพฤติดิฉิดในกาม 4) มุสาวาทา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ 5) ปิสุณาย วาจา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการพูดส่อเสียด 6) ผรุสย วาจา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการพูดคำหยาบ 7) สัมผัปปลาปา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ 8) อนภิขณา ความไม่เพ่งเล็งอยากได้ ของของเขา 9) อพยาบาท ความไม่คิดร้าย 10) สัมมาทิฏฐิ (ความเห็นชอบ) (ที.ปา. 11/347/362-323)

ดังนั้นจึงสังเกตได้ว่า การดำเนินชีวิตเพื่อดำรงตนอยู่ในความดีงามตามหลักพระพุทธศาสนานั้น เรื่องของการกระทำด้วยเจตนาของกุศลกรรม กรรมดีเป็นพื้นฐานสำคัญอันจะส่งผลต่อภูมิธรรม และความเป็นเลิศของผู้ปฏิบัติอันสั่งสมอยู่ภายในใจและแสดงออก สมดังพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เจตนาอันของเราเรียกว่า กรรม บุคคลจงใจแล้วจึงกระทำด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ” (อง.ฉก. 22/334/422)

กุศลกรรม อันเป็นระบบแห่งการดำเนินชีวิตที่ดีงามนั้น เป็นปัจจัยเกื้อหนุนตามเหตุแห่งกุศลกรรม ที่ได้กระทำไว้ดีแล้ว การที่เหล่าพระอริยบุคคลได้รับการยกย่องให้เป็นเอตทัคคะในด้านต่างๆ นั้น ก็ล้วนมีเหตุมาจากกุศลกรรมอันยิ่งที่ได้กระทำดีแล้วเป็นเหตุทั้งสิ้น เป็นแบบอย่างแก่การนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตที่ดีงามตามหลักพุทธศาสนิกชนในบวรพระพุทธศาสนาที่ควรศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อนำมาเป็นรูปแบบในการสร้างกุศลกรรมแห่งตน ในทางพระพุทธศาสนานั้น สิ่งที่บุคคลควรเชื่อมีอยู่ด้วยกัน 4 อย่าง ซึ่ง 3 ใน 4 นั้น เป็นเรื่องของกรรม หรือ การกระทำทั้งสิ้น เมื่อกล่าวถึงกรรมแล้ว จะเห็นว่ามี ความเกี่ยวข้องกับเรื่องของ สัทธา สัทธา คือ ความเชื่อ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543 : 290) เป็นสิ่งที่อยู่ในความนึกคิดของมนุษย์ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออก สัทธาหรือความเชื่อจะเป็นแรงผลักดันภายในให้มนุษย์สร้างกรรม ด้วยพฤติกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจไว้ ดังนั้นสัทธาหรือความเชื่อ จึงมีอิทธิพลต่อการสร้างกุศลกรรม และอกุศลกรรมของแต่ละบุคคลในสังคม ดังนั้นจึงทำให้พระพุทธศาสนาแตกต่างจากศาสนาอื่น ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผลเรียกว่า สัทธา 4 ประกอบด้วย 1) กัมมสัทธา คือ ความเชื่อเรื่องกรรม เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งรู้ย่อมเป็นกรรม เป็นความชั่ว ความดีมีขึ้นในตนเป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำนั้นไม่วางเปล่า และเชื่อว่าผลที่ต้องการนั้นจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอ้อนวอนหรือนอนคอยโชคคอยวาสนา เป็นต้น 2) วิปากสัทธา คือ เชื่อเรื่องของวิปาก เชื่อเรื่องผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ กรรมที่ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลที่เกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว 3) กัมมัสสกตาสัทธา คือ เชื่อความที่สัตว์ มีกรรมเป็นของของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของกรรม จะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน 4) ตถาคตโพธิสัทธา คือ เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระศาสดาว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ตรัสธรรมบัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์ คือ เราทุกคนนี้

หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิ์หลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้ เป็นแบบอย่าง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543 : 164)

จากเรื่องกรรมที่สอดคล้องกับสัทธา 4 จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนเรื่องการกระทำของมนุษย์นั้นมีผล และผลนั้นจะติดตามตนไปตลอด และให้ความสำคัญของหลักกรรมว่าเป็นหลักธรรมใหญ่ที่มีความสำคัญ ทั้งนี้เพราะกรรมได้มีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ กรรมจึงเป็นหลักธรรมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคม บุคคลที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นหรือเสื่อมลง มีทุกข์หรือมีสุขนั้น มาจากกรรมของตนเอง ผู้ที่เกิดมาในโลกนี้เป็นมนุษย์เหมือนกัน หากพิจารณาให้ดีแล้ว ก็ยังจะเห็นความแตกต่างของมนุษย์แต่ละคน ไม่จำเพาะแต่เพศ ผิวพรรณเชื้อชาติ ภาษาที่พูดเท่านั้น สติปัญญา ความรู้ความสามารถเพิ่มพูนได้ด้วยการศึกษาเล่าเรียน หมั่นไต่ถามผู้รู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีก็สามารถปลูกฝังเสริมสร้างขึ้นภายในใจของแต่ละคน สามารถพัฒนาความดีงามตั้งแต่วัยระดับต้น เช่น ศิลปจนถึงสมาธิ และระดับสูงสุด คือ ปัญญา ตัดกิเลสได้ตั้งแต่วัยระดับต้น จนตัดกิเลสได้หมดสิ้น ไม่เหลือซากเป็นพระอริยบุคคล เป็นพระอรหันต์ซึ่งโลกเทิดทูนคุณงามความดี (นฤมล มารคแมน, 2541 : 83) จากหลักของกุศลกรรมอันยิ่งยวดีนี้เองที่ยังผลให้ผู้ที่ได้กระทำความดีสั่งสมมาแต่กาลก่อนให้ได้รับการยกย่องจากพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็น “เอตทัคคะ” ซึ่งผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะนั้น ล้วนเป็น “พระอริยบุคคล” ในพระพุทธศาสนาของพระศาสดาผู้ประเสริฐทั้งสิ้น ตำแหน่ง “เอตทัคคะ” คือ ตำแหน่งที่พระพุทธเจ้าทรงประทานให้แก่พระสาวกผู้มีความสามารถเป็นเลิศเฉพาะด้านต่างๆ เพื่อเป็นการยกย่อง (บรรจบ บรรณรุจิ, 2544 : 6) คำว่า เอตทัคคะ มีวิเคราะห์ว่า ชื่อว่า “อัครคะ” เพราะเป็นที่สุดบ้าง เพราะประเสริฐที่สุดบ้างในตำแหน่งที่ประเสริฐที่สุดของตนๆ เพราะฉะนั้น เนื้อความนี้ในคำนี้ว่า เอตทัคคะ มีว่านี่เป็นที่สุด นี่ประเสริฐที่สุด ก็ธรรมดากการตั้งไว้ในเอตทัคคะนี้ ย่อมได้ด้วยเหตุ 4 ประการ คือ 1) ด้วยการเกิดเรื่องขึ้น 2) ด้วยการมา 3) ด้วยเป็นผู้ชำนาญชำนาญ 4) ด้วยเป็นผู้ยิ่งด้วยคุณ (อ.เอกก.อ. 14/188/145-146) ความเป็นเลิศในด้านต่างๆ ของเอตทัคคะในพระพุทธศาสนาของพระอริยบุคคลนั้น ล้วนต่างสร้างกุศลกรรมในด้านต่างๆ อย่างอุกฤษฏ์มาแล้วทั้งสิ้นในอดีต โดยเฉพาะในแต่ละด้านซึ่งแตกต่างกันไป อย่างนับภพนับชาติไม่ถ้วน ซึ่งท่านเหล่านั้นได้ตั้งจิตปรารถนาด้วย “อธิฐานบารมี” สู่ความเป็น “เอตทัคคะ” อริยบุคคล ในด้านนั้นๆ อธิฐานบารมี คือ การตั้งมั่นสมาทานอย่างไม่หวั่นไหว คือ ความตั้งใจมั่นที่เป็นไปในอาการต่างๆ อันกำกับด้วยกรุณาและอุบายโกศล (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2534 : 105)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ากรรมอันเป็นกุศลกรรมที่กระทำแล้วในอดีต ส่งผลกับการได้รับยกย่องในการเป็น “เอตทัคคะ” ของพระอริยบุคคลในทางพระพุทธศาสนา เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรค่าแก่การนำมาศึกษาวิจัยเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของศาสนิกชนทั้งหลายสืบไป ประเด็นในการศึกษา คือ ศึกษากุศลกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาการได้รับเอตทัคคะ

ของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท และศึกษารูปแบบ และหมวดหมู่ของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากุศลกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาการได้รับเอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อศึกษารูปแบบ และหมวดหมู่ของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องการศึกษาารูปแบบของกุศลกรรมกับการได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาทตามที่ปรากฏในคัมภีร์ โดยมีวิธีการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกุศลกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. การได้รับเอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. ศึกษาารูปแบบ และหมวดหมู่ของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท
4. สรุปผลการดำเนินการวิจัย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ศึกษารูปแบบของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท” สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัยรูปแบบของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง การกระทำที่ทำได้ด้วยเจตนา อันมีพื้นฐานมาจากกิเลส แสดงออกทางกาย ทางวาจา และทางใจ มีทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว ส่งผลต่อผู้กระทำความกรรม สาเหตุแห่งการเกิดกรรมเกิดจากผัสสะ โดยเริ่มต้นที่ใจ เกิดการนึกคิดเรียกว่า มโนกรรม ส่งผลให้ผู้กระทำความกรรมต่อทางกายและทางวาจา ผลของการกระทำ ไม่ว่าจะกรรมดีหรือกรรมชั่วจะถูกจะสมไว้ในภวังคจิต รอโอกาสให้ผลแก่เจ้าของกรรม การจะตัดสินว่ากรรมใดเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วนั้น ทางพระพุทธศาสนาได้วางหลักเกณฑ์ไว้โดยให้ดูที่สาเหตุแห่งการทำความกรรมและผลของกรรมว่า มีผลกระทบต่อนตนเองหรือผู้อื่น หรือทั้งตนเองและผู้อื่นหรือไม่ กรรมในพระไตรปิฎกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. ตามคุณภาพของกรรมมี 2 อย่าง คือ กรรมชั่ว (อกุศลกรรม) และกรรมดี (กุศลกรรม) 2. ตามทางแห่งการทำความกรรมมี 3 อย่าง คือ ทางกาย เรียกว่า กายกรรม ทางวาจา เรียกว่า วาจกรรม ทางใจ เรียกว่า มโนกรรม 3. ตามกรรมที่มีความสัมพันธ์กับวิบาก มี 4 อย่าง คือ กรรมดำมีวิบากดำ กรรมขาวมีวิบากขาว กรรมทั้งดำและขาวมีวิบากทั้งดำและขาว กรรมไม่ดำและไม่ขาวมีวิบากทั้งไม่ดำและไม่ขาว เป็นไป

เพื่อความสิ้นกรรม กรรมประเภทนี้ เป็นกรรมที่มีเป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา มีเจตนาที่จะละกรรมดำ กรรมขาว และกรรมทั้งดำและขาว ในอรรถกถา เรียกว่า กรรม 12 ซึ่งได้มีการรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ ผลของกรรมทำให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น มีกรรมตามหน้าที่ กรรมตามให้ผลตามลำดับ และกรรมที่รอเวลาในการให้ผลของกรรม การให้ผลของกรรมแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ผลชั้นใน หมายถึง จิตใจ ให้ผลทันทีที่ทำการเสร็จ เป็นความรู้สึกที่ดีหรือชั่ว สะสมเป็นวิบากตกค้างในใจ รอวันแสดงตัวออกมา เป็นอุปนิสัย ผลชั้นนอกให้ผลเป็นลาภ ยศ สรรเสริญ เสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา การให้ผลในขั้นนี้ต้องมีองค์ประกอบเรื่อง กาล คติ อุปี และปโยคะ มาเป็นปัจจัยเกี่ยวข้อง การให้ผลของกรรมทั้ง 3 ประเภทในพระไตรปิฎกดังกล่าวข้างต้น เป็นเรื่องของการให้ผลชั้นใน ส่วนการให้ผลของกรรม 12 เป็นการให้ผลชั้นนอก กฎแห่งกรรมเป็นกฎธรรมชาติที่มีการให้ผลที่แน่นอนและตายตัว ไม่มีข้อยกเว้น และจึงเป็นกฎศีลธรรม ที่ดูแลควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์และให้ผล มนุษย์ทุกคนต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ดังนั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการใช้เวลาปัจจุบันและเงื่อนไขของอโหสิกรรมทำให้มนุษย์สามารถเลือกสถานที่เกิด พร้อมทั้งรูปสมบัติ คุณสมบัติได้ กล่าวคือ ทำแต่กรรมดีอันมีเงื่อนไขไปสู่ผลที่ต้องการอย่างพากเพียร และปฏิบัติจนกลายเป็นอุปนิสัย ผลของกรรมย่อมส่งผลในชาติหน้าหรือชาติต่อไป และผลของกรรมบางอย่างสามารถส่งผลได้ในชาตินี้ เช่น ความร่ำรวยหรือความฉิบหาย นอกจากนี้พระพุทธศาสนายังให้ความสำคัญกับมโนกรรมของจิตที่ไถ่ล้าง ซึ่งมีผลต่อคติที่ไปในชาติหน้า การดับกรรมต้องดับที่สาเหตุ คือ ผัสสะ พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้มนุษย์ทำกรรมดีเพื่อติดอยู่แต่ความสุขและความดี แต่สอนให้มนุษย์ทำกรรมเพื่อละทิ้งกรรมดีและกรรมชั่ว เพื่อไปสู่การสิ้นกรรม ด้วยวิธีการปฏิบัติตามมรรคมงคล 8 และพัฒนาตนเองด้วย หลักไตรสิกขา ซึ่งสามารถพัฒนากรรมของตนหลุดพ้นจากกิเลส เป็นเหตุให้สิ้นกรรมหรือดับกรรมการกระทำที่ไม่มีกิเลส ไม่จัดเป็นกรรมเป็นเพียงกิริยาเท่านั้น จึงไม่มีวิบากให้รับผลทำให้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดหรือหลุดพ้นจากวัฏฏะ 3 คือ กิเลส กรรม วิบากบรรลुพระนิพพาน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

อริยบุคคลเอตทัคคะในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า คือ บุคคลผู้เป็นเลิศที่ได้รับการยกย่องจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในคัมภีร์พระไตรปิฎก ล้วนเป็นพระอริยบุคคลชั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น อันว่าบุคคลผู้เป็นเอก เมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย สมดังคำที่พระบรมศาสดาทรงตรัสไว้ดีแล้ว องค์ประกอบแห่งการได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นมีด้วยกัน 4 ประการ กล่าวคือ ด้วยการเกิดเรื่องขึ้น 1 ด้วยการมา 1 ด้วยเป็นผู้ชำระชำนาน 1 ด้วยเป็นผู้ยิ่งด้วยคุณ 1 ว่าด้วยการอธิษฐานจิตสู่การเป็นเอตทัคคะในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น ย่อมเกิดแต่การตั้งจิตอย่างแน่วแน่ต่อการปรารถนาสู่การเป็นเอตทัคคะในด้านต่างๆ โดยการตั้งจิตนั้นตั้งไว้ในใจผ่านการกระทำที่เจตนา กล่าวคือ เป็นกุศลกรรมเกิดขึ้นผ่านการแสดงออกอย่างยิ่งยวดส่งออกมาสู่การกระทำทางกายอันเกิดมาแต่ความปรารถนาภายในใจนั้นเป็นสำคัญ การได้รับยกย่องให้เป็นเอตทัคคะทางด้านต่างๆ นั้น มีทุกพุทธกาล

จากอดีตอันยาวไกลนับหลายพุทธันตร การสะสมกุศลกรรมอย่างยิ่งยวดนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างมาก สู่การได้รับยกย่องให้เป็นเอตทัคคะ โดยจะเห็นได้ว่ามีแบบอย่างจากเอตทัคคะที่มีมาแล้ว แต่อดีตทุกสมัยของ พระบรมศาสดาทุกพระองค์จนถึงปัจจุบันสมัย บุพกรรมของพระอริยบุคคลผู้เลิศผู้ได้รับแต่งตั้งจากพระบรม ศาสดานั้น แต่ละท่านในอดีตชาติกาลก่อนได้สั่งสมมาอย่างนับไม่ถ้วน อันมีรูปแบบในการสร้างกุศลกรรม ในรูปแบบที่ต่างกันบ้างเหมือนกันบ้างอันมีความถึงซึ่งพระนิพพานเป็นที่สุดสืบไป

จากการการศึกษาผู้วิจัยพบว่า รูปแบบและหมวดหมู่ของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระ อริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น แบ่งเป็นการสร้างกุศลกรรมประเภทต่างๆ อย่างอุกฤษฏ์ โดยมี ทานอันจัดเป็นมหาทานตลอด 7 วัน เป็นต้น โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นประธานซึ่งเป็นเนื่อนาบุญอันประเสริฐ ซึ่งในอดีตกาลอริยบุคคลเอตทัคคะที่ได้รับยกย่องนี้ ล้วนมีเหตุมาจากการได้อยู่ในเหตุการณ์ ได้เห็นแบบอย่าง จากกัลยาณมิตรตลอดทุกภพ ซึ่งแต่ละท่านนั้นก็ได้รับพุทธพยากรณ์จากพระผู้มีพระภาค บางท่านก็ได้เห็น ตัวอย่างที่ดีในบุพกรรมของเอตทัคคะในอดีตกาล ซึ่งสิ่งนี้ยังให้เกิดความตั้งมั่นปรารถนาเพื่อให้ได้บรรลุนิพพาน อันเลิศได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษารูปแบบของกุศลกรรมกับการได้เอตทัคคะของพระอริยบุคคล ในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบกุศลกรรมของภิกษุณีเอตทัคคะในพระพุทธศาสนา
2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบกุศลกรรมของอุบาสกเอตทัคคะในพระพุทธศาสนา
3. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบกุศลกรรมของอุบาสิกาเอตทัคคะในพระพุทธศาสนา
4. ควรมีการศึกษาเรื่องความสำคัญของกัลยาณมิตรกับการได้รับเอตทัคคะในพระพุทธศาสนา
5. ควรมีการศึกษาเรื่องอิทธิพลคำสอนเรื่องทานที่มีต่อสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2534). *ทศবারมีในพระพุทธศาสนาเถรวาท*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- นฤมล มารคแมน. (2541). *มนุษย์และความเป็นจริงของชีวิตในทัศนะของพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บรรจบ บรรณรุจิ. (2544). *อัสติมหาสาวก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.